

Motiv för att tilldela Ersnäs utmärkelsen Årets by 2011

I en kommun av Luleås storlek råder betydande skillnader i utformningen av utvecklingsarbetet i kommunens 40-talet byar. Ersnäs ligger inom bekvämt pendlingsavstånd från kommunens centrum. Detta har betydelse bl a för näringslivets utveckling och den kommersiella servicen. Tonvikten i utvecklingsarbetet kommer därför att i en by som Ersnäs ligga på att skapa gemenskap mellan byborna, att ge byn en identitet, kort sagt att betona den sociala aspekten på tillvaron och därmed göra byn attraktiv.

Ersnäs är en *väl* integrerad by. Förnyelsen av bebyggelsen har skett successivt och är jämnt utspridd i tid och rum. Även det detaljplaneområde, som exploaterades i mitten av 70-talet, kom snabbt att även mentalt bli en del av Ersnäs genom sin placering i omedelbar anslutning till den gamla bebyggelsen. Detta är något som byn inte kan tillskriva sig äran av utan det är resultatet av kommunens fysiska planering. Däremot hävdar vi att vi på ett föredömligt sätt tagit tillvara de goda förutsättningarna.

Vi beskriver i det följande punktvis – utan inbördes rangordning – de skäl vi anser talar för att tilldela Ersnäs 2011 års utmärkelse.

1. Kontinuitet i föreningslivet. 2008 firade Ersnäs IF sitt 75-årsjubileum (bilaga 1). I år kunde Ersnäs Amatörteaterförening fira sitt 25-årsjubileum (bilaga 2). Detsamma gäller Ersnäs Motionsdansförening och Ersnäs Hembygdsförening. En annan viktig del i föreningslivet är Ersnäs Byaförening vars ursprung går tillbaka till 1982. Jordägarna i byn är organiserade i Ersnäs Samfällighetsförening.

2. Det är av stor betydelse att föreningarna drar åt samma håll och samverkar. Den insikten styr föreningslivet i Ersnäs. Formen för detta är det årliga **Rådslaget**. Företrädare för styrelserna möts för att diskutera frågor av central betydelse för byn och för att lägga fast och samordna aktiviteterna under det kommande året. Ett exempel på samordningen är den gemensamma uppbörden av medlemsavgifter sedan 2009. Bya- Idrotts- och Hembygdsföreningen kom överens om detta tillvägagångssätt vilket förenklar både för medlemmarna och för föreningarnas kassörer. Föreningarna tillförs på detta sätt vardera cirka 8 tkr per år.

3. För att lyfta fram de personer som på ideell basis verkar för byn, instiftades 2007 utmärkelsen **Årets Ersnäsare**. Byborna och utsocknes inbjuds att föreslå kandidater. En jury bestående av tre personer gör sedan valet. Utmärkelsen kungörs och delas ut vid en ceremoni på Ersnäsdagen i början av juli månad. Utmärkelsen väcker stort intresse och är ett bra sätt att uttrycka ”det allmännas” uppskattning av insatser för det gemensammas bästa.

4. Mitt i byn ligger ett område som ägs av Samfälligheten. På grund av läget har det getts namnet **Torget**. Här finns bagarstuga och ett soldattorp som uppfördes åren 2003 till 2005. Ett minnesmärke från byns agrara guldålder finns på plats liksom nationens symbol flaggstången. Här hissas flaggan ett tiotal gånger per år, flaggdagar som dels ansluter till de nationella flaggdagarna (dock inte samtliga) dels högtidlighåller ett antal dagar som byn själv valt (bilaga 3).

Denna samlingsplats är i ständig utveckling. Under sommaren har Bagarstugan och Soldattorpet anslutits till kommunens VA och en handikappanpassad toalett är under uppförande.

På Torget finns också en byggnad som fram till 1968 fungerade som byns brandstation. Den genomgick för några år sedan en exteriör renovering. Ett större framtida projekt är en interiör ombyggnad. Här diskuteras några alternativ: ett minigym med bastu; vävstuga; enklare inkvartering för tillfälliga besökare.

5. Söder om byn ligger Hemberget. 2005 invigdes en sex km lång vandringsled i anslutning till detta bergsparti, **Hembergsleden**. Leden, som också har två kortare varianter, passerar genom ett antal för det norrbottniska kustlandet typiska naturtyper. Längs leden finns 20 numrerade platser som beskriver företeelser med tonvikten lagd på kulturhistoria. En ledguide i en svensk och en engelsk version har tagits fram (bilaga 4).

6. Olika former av **idrottsliga aktiviteter** har en lång tradition i Ersnäs. Vi har redan i punkten 1 ovan noterat idrottsföreningens 75-årsjubileum.

Fotbollen har varit ryggraden i EIFs verksamhet. Trots ett begränsat befolkningsunderlag har det lyckats att under alla år ställa samman åtminstone *ett* fotbollslag. Laget har mestadels befunnit sig på nedre halvan av seriesystemet. Efter årets säsong togs på nytt klivet upp i division 4.

En intensiv skidepok på 70- och 80-talet följdes på 90- och 00-talet av en nedgång inom det området. Sedan två år tillbaka har denna tradition på nytt väckts till liv. En satsning sker på de mycket unga i det som benämns "Skidkul". Här samlas ett 25-tal barn för att lära sig skidsportens grunder.

Ett preparerat skidspår hålls i gott skick under hela vintersäsongen tack vare lokala krafter. Till detta elljusspår på 2.8 km finns ett preparerat anslutningsspår på 1,5 km från byns centrum.

I september i år var det premiär för ett nytt arrangemang som kommer att bli årligen återkommande: Hembergsutmaningen. En tuff terränglöpning för de vuxna längs Hembergsledens backar och spångar. För de unga fanns kortare banvarianter. Redan detta första år samlade tävlingen ett 70-tal deltagare.

7. Det finns en ambition bland lärarna i **Ersnäs skola och förskola** att knyta an till det lokala. Detta har resulterat i en rad aktiviteter i form av ett samarbete dels med byns hembygdsförening, dels med idrottsföreningen.

Skolan har också ett kontinuerligt samarbete både med Ersnäsbladet och med byns hemsida som innehåller en särskild rubrik för just skolan (se nästa punkt).

8. I november detta år utkommer nr 68 av **Ersnäsbladet**. Redaktion består av fyra personer. EB produceras numera fyra gånger per år. Skriften omfattar normalt åtta sidor med fram- och baksida i färgtryck (bilaga 5). Den trycks i 330 exemplar och distribueras till byns cirka 270 hushåll. Dessutom finns ett antal utsocknes prenumeranter.

En annan och ständigt aktuell informationskanal är vår hemsida www.ersnas.se Här har föreningar och enskilda ett forum för att informera om sådant som är av intresse för bybor och andra.

9. Vid det årliga Rådslaget läggs programmet fast för det kommande årets **arrangemang**. En arbetsfördelning görs varvid ansvaret fördelas på de olika föreningarna. I många fall samverkar flera föreningar vid genomförandet. Antalet årligen återkommande arrangemang uppgår till tio (bilaga 6).

Sammankomster av mer frekvent karaktär är den grupp av småbarnsföräldrar som möts en gång i veckan och den gympagrupp som likaledes en gång i veckan motionerar i byns samlingslokal Ankaret.

10. I Ersnäs finns ett 25-tal aktiva **småföretag**. Ett initiativ har tagits att bilda en företagarförening vars syfte att åstadkomma en samverkan mellan företagen främst på marknadsföringens område. Ett första resultat är den annonsbilaga som var införd i nummer 66 av Ersnäsbladet (se ovannämnda bilaga 5). Det är måhända en överloppsgärning att också påminna om landmärket och smycket i byns företagande nämligen Ralph Lundstengården.

11. Fäbodrar är i våra trakter en viktig del av kulturarvet. Fordomdags fanns två **fäbodrar** knutna till byn. En av dessa är belägen väster om Ersnäs och heter följaktligen Västerbyfäbodarna. Tack vare Samfällighetens och enskilda ersnäsbornas insatser hålls fäbodområdet öppet och några byggnader i gott skick. Hembygdsföreningen har försett området med en ”tjihåga”. Dessa fäbodrar är ett populärt utflyktsmål för bybor och kringboende.

12. Som framgår ovan sker ett nära samarbete på en rad områden mellan föreningarna i byn. Dock upphör inte samarbetsandan vid byagränsen. På två områden sker ett nära **samarbete med grannbyar**:

* I mars i år genomfördes för femtonde året i rad Nederluleåstafetten. Detta är en skidstafett över sex sträckor av varierande längd, förlagd till Antnäs Skidstadion. I år deltog 35 lag. Arrangemanget är en samverkan mellan idrottsföreningarna i

Antnäs, Måttsund och Ersnäs med sistnämnda klubb som den ursprungliga initiativtagaren.

* I juli i år besökte en grupp på 30 personer från Alvik, Antnäs och Ersnäs en liten kommun i nordöstra Frankrike, Novéant-sur-Moselle. Detta var det första steget i ett framväxande vänortssamarbete mellan de tre byarna och denna franska kommun. Syftet med samarbetet är att på gräsrotsnivå etablera och utveckla kontakter mellan människor, föreningar och verksamheter såsom skola, kyrka, vårdinstanser, turism. F.n. förbereds ett besök i våra byar från fransk sida som kommer att genomföras i början av augusti 2011. Avsikten är att vid det tillfället underteckna ett vänortsavtal. Detta projekt stöds av EU inom ramen för programmet "Europa för medborgarna". Luleå kommun har också i olika former givit sitt stöd till detta medborgarinitiativ. Byaföreningarna i Ersnäs, Antnäs och Alvik står som projektägare på bynivå. En del material bifogas (bilaga 7).

13. En inflyttning till Ersnäs sker kontinuerligt inte minst av unga familjer. En företrädare för Ersnäs Byaförening uppsöker de nyinflyttade med ett välkomnande, informerar om livet i byn och överlämnar en liten **välkomstgåva**.

14. Ett avslutande exempel på samverkan mellan byns föreningar utgörs av **Ersnäs-kalendern** som inför kommande årsskifte utges för tredje gången. Den trycks i 150 ex. Ett exemplar av årets kalender bifogas (bilaga 8). Detta är en affär som bär sina egna kostnader men lämnar ett mycket begränsat överskott. Syftet är i stället att stärka samhörigheten i byn och att bevara banden med utflyttade. En bieffekt är att kalendern i så sällan löser julklappsproblemet.

*

Ersnäs Byaförening har i sin ansökan valt att beskriva förhållanden och företeelser som existerar, alltså är realiteter. Detta illustrerar också vårt sätt att arbeta. Vi har valt bort det arbetssätt som innebär att en ambitiös "femårsplan" tas fram. Vi har i stället funnit att den mest effektiva arbetsmetoden är att steg för steg öka fördelarna med att bo i Ersnäs, att tillvarata idéer som helt oplanerat hela tiden dyker upp bland föreningsaktiva och andra byinvånare och ibland också bland utsocknes. Att nu kontaktytan breddas inte bara utanför byns utan t o m utanför landets gränser kan fungera som en mäktig stimulans i detta sätt att arbeta.

Ersnäs den 21 oktober 2010

Å vägnar av Ersnäs by

Per-Olof Sundén
Ordf Ersnäs Byaförening

po.sunden@brevet.se Tel 0920-310 44